

EL

ECONOMIA ■

La baixa natalitat també incideix en l'estancament de l'economia

SALUT ■

Els tractaments de fertilitat, una opció aconsellable per als que no poden tenir fills

MAGAZÍN Núm. 230

Dijous, 23 de juny de 2022

**DOLORS
FELIU**

"Si no hi posem una data, la independència no és creïble"

ENTREVISTA

DOLORS
FELIU

“Hi ha una percepció estesa que el 52% de vot independentista que hi ha al Parlament és un vot malbaratat”

L'advocada Dolors Feliu va ser escollida nova presidenta de l'ANC el passat mes de maig, agafant el relleu d'Elisenda Paluzie. Feliu, que és de Roda de Ter, posa data a la independència de Catalunya: com a molt tard l'any 2025, quan hi ha d'haver eleccions al Parlament si s'esgota el mandat actual. L'ANC també es planteja impulsar una llista cívica en els propers comicis a la cambra catalana.

**Text: Natàlia Peix
Fotografia: Arnau Jaumira**

S'esperava ser la nova presidenta de l'ANC?

Fa uns anys, la veritat, és una cosa que no m'hauria passat pel cap, però darrerament hi havia molta gent que m'animava i pensava que podia ser.

A les eleccions a l'entitat la persona més votada va ser Jordi Pesarrodona. El secretariat, però, la va escollir per majoria a vostè, que havia estat la segona amb més suport. Com afronta aquesta etapa?

L'afronto amb il·lusió, això no obstant la paraula que més la defineix és aventura. És una aventura que tenim tots pendent, que hem d'emprendre tots ple-gats, una aventura cap a fer la independència. Estar al capdavant d'una entitat tan rellevant, que emana tanta il·lusió i optimisme com l'ANC, evidentment és una feina bonica.

Abans formava part del Consell de la República. Va deixar-lo amb la vista posada a les eleccions de l'ANC?

Sí. L'ANC i el Consell per la República són dues entitats que treballen per la independència de Catalunya, però són dues entitats diferents i que quan hi ets requereixen molta dedicació. Jo feia l'aposta per l'ANC i entenia que si volia agafar-m'ho amb plena dedicació

“Hem posat data a la independència perquè si no hi ha un horitzó es converteix en un somni inabastable i nosaltres lluitem per fer-la efectiva”

tinguem i jo deia que, a tot tardar, seria a les properes eleccions al Parlament. Evidentment que si surten opcions i oportunitats abans, ho hem d'aprofitar. Per exemple, amb la sentència del procés, quan vam tenir aquelles grans manifestacions i la sortida al carrer dels joves a Urquinaona, o pensem en les manifestacions que hi va haver amb la detenció i empresonament del raper Pablo Hasél... va generar mobilitzacions i gran rebuig social. Són *momentums* que cal aprofitar. Abans de les eleccions hi haurà altres ocasions per sortir al carrer i que la societat demani aquest pas endavant, com per exemple les sentències que estan per venir del Tribunal de Justícia de la Unió Europea.

Hi ha hagut, com deia, aquestes mobilitzacions i la independència no ha arribat.

Exacte, però amb les mobilitzacions no sabíem gaire què fer. Ara tenim sobre la taula en algun moment fer servir unes eleccions o unes mobilitzacions per activar la independència. Jo crec que aquest és l'horitzó: com a molt tard a les eleccions que venen al Parlament que poden ser el 2025 o abans.

Per què veuen important posar-hi una data?

Si no posem una data o un objectiu a l'horitzó, la independència no és creïble, es converteix en un somni inabastable, com pot ser un món ideal socialista o com estar al paradís perdut. Evidentment que nosaltres lluitem per un ideal, però també per uns fets concrets i efectius com és poder prendre les decisions que afecten Catalunya des del mateix país, que no les prengui un altre. Molts pobles ho han aconseguit, durant el segle XX van aconseguir la independència la major part dels estats que actualment són a les Nacions Unides. Nosaltres tenim aquest tema pendent des de fa segles. No és una quimera, volem que sigui una realitat.

No pot generar frustració dins de l'independentisme fixar una data i que no s'assoleixi l'objectiu?

Sí, però també en genera no posar-hi data i arribar a un moment que s'ha de prendre una decisió. Hi ha una percepció molt estesa que aquest 52% de vot independentista que ara hi ha al Parlament de Catalunya és un vot malbaratat, ni es declara la independència ni hi ha un projecte clar i comú per fer-la efectiva. Aquesta sensació de vot malbaratat també té la seva part positiva, vol dir que la gent valora el seu vot i l'activista independentista vol que el seu vot serveixi per allò per què lluita i pel que va donar suport.

L'aposta de l'ANC és la via unilateral?

L'aposta de l'ANC és la independència sigui quina sigui la via. Evidentment que ens agradaria una via acordada com l'escolesa o la canadenc, seria magnífic que des de l'Estat se'ns reconegues la possibilitat de convocar un referèndum i que després es respectés el resultat. Seria ideal, però tot indica que l'Estat espanyol no hi està disposat. És més, no només són aquestes les seves intencions, sinó que tots sabem què va passar quan vam anar a votar. Ens van atacar, han condemnat a penes de presó que sumen més de 100 anys, i tot i que hi ha hagut els indults, la repressió ha continuat. Hi ha uns 4.800 represaliats

comptabilitzats pel procés. No sembla que l'Estat estigui per reconèixer el dret a l'autodeterminació i el que no podem fer és deixar anar passant el temps perquè no ens deixen fer aquesta consulta. La independència es pot fer amb el que tenim i amb tots els elements democràtics i pacífics que tenim a les nostres mans.

Si situen l'escenari de les properes eleccions vol dir que creuen que s'hauria de declarar la independència la mateixa nit electoral en cas de majoria de les candidatures que la defensen?

Jo sempre dic que el vot que hauria d'emplenar el Parlament per fer la independència no ha de ser un vot sec. Ha de ser un vot acompanyat de mobilització *in crescendo* on tots ens reconeguem quan estiguem al carrer. I és aquesta mobilització ciutadana la que ha de quedar clarament reflectida en el vot al Parlament.

Pot ser en unes eleccions o ha de ser millor un referèndum?

El que sigui. Unes eleccions o un referèndum. Estem dient que si no hi ha possibilitat de fer un referèndum, utilitzarem els mitjans que tenim a l'abast, com unes eleccions al Parlament, i evidentment aquestes han de servir per proclamar la independència.

També ha posat sobre la taula la possibilitat de fer una llista cívica en les properes eleccions al Parlament. Una llista al marge dels tres grans partits independentistes, ERC, Junts i CUP?

Vull precisar que aquesta proposta surt del full de ruta aprovat per l'anterior secretariat. L'ANC el que fa és aprovar un full de ruta i després convoca eleccions per escollir la direcció que l'ha de dur a terme. I aquest és un dels projectes que hi ha previst en el full de ruta aprovat, impulsar una llista cívica com a alternativa que hi hagi una llista única per a la independència. Donem la possibilitat als partits que es posin les piles i facin aquesta llista única per aconseguir l'objectiu, en cas que no es faci i no tinguin un projecte per a la independència, s'impulsaria la llista cívica.

Això no fragmentaria el vot independentista?

Actualment, hi ha molts independentistes que no van votar perquè creuen que els partits independentistes actuals no reflecteixen un projecte seriós en aquest sentit. Que el que fan és utilitzar la paraula *independència* per obtenir vots i després fer una política totalment autonomista. Si els partits dits independentistes mostren pulsio i convencen els votants que efectivament volen la independència i la volen fer efectiva, la llista cívica es pot replantejar. Però en les últimes eleccions ja hi va haver molta abstenció i cada cop hi ha més gent que et diu que no tornaran a votar aquests partits perquè no reflecteixen el vot independentista. No volen fer-la, estan per uns Jocs Olímpics totalment espanyolitzats, per una defensa del català que no veiem per enlloc, per un diàleg amb un estat espanyol que ja diu que no pensa fer res... La llista vindria a emplenar aquest espai que estan demanant uns activistes que no veuen reflectit en els partits actuals.

Com és l'ANC del 2022 en relació amb la del seu naixement, el 2012, fins a la celebració de l'1 d'Octubre? Està en una altra fase?

Està en una altra fase com ho estem tots nosaltres. L'ANC ha hagut de persistir després de tot el que hem viscut: la il·lusió del principi, les grans mobilitzacions prèvies, el mateix 1 d'octubre com a moment talismà en què el poble vam votar i vam guanyar, ens van pegar, vam resistir, hi ha hagut una gran repressió i ens han estat atacant constantment. Com em deia una persona al carrer que es va acostar per donar-me ànims, ara estem en un moment de fer la independència perquè ja no tenim excusa. Hem fet moltes coses, però la grossa i més important, que és tenir la independència, encara no. La fase en què està l'ANC ara és aquesta, la de voler acabar la feina que s'ha estat fent durant tant temps. Ens agradaria no haver hagut d'arribar al desè aniversari perquè vol dir que encara no s'ha aconseguit, però també vol dir que estem vius i amb tota la il·lusió per davant.

no podia compaginar ser als dos llocs.

I per què tria l'ANC i no el Consell per la República?

Jo crec que totes dues tenen molta força, però l'ANC pel fet de ser al territori i implantada amb tota la seva força aquí a casa té una capacitat molt gran de transversalitat, de ser de la societat civil sense més. Tot això i els anys que fa que té la independència com a únic objectiu li dona una legitimitat molt important. Com que en aquest moment hi havia d'haver un relleu al secretariat i jo estava tan implicada a l'ANC, em semblava que havia de ser-hi.

Políticament, havia militat a CDC i al PDeCAT.

En aquests moments no té carnet de cap partit, oi?
És així des de 2018 quan vaig deixar el PDeCAT i no he tornat a militar en cap partit polític. Jo soc una d'aquestes moltes persones que hem estat en política i al final ens ha cridat l'activisme. Vols la independència i la busques per diferents vies i crec que la via per fer-ho és l'activisme.

Un dels grans propòsits que s'ha marcat el nou secretariat de l'ANC és posar data per proclamar la independència de Catalunya. Seria el febrer de 2025, que és quan hi hauria eleccions si s'acaba esgotant l'actual legislatura al Parlament?

Aquesta és la idea, aprofitar tots els moments que

OPINIÓ

Josep Miquel Bausset

L'any de l'escriptor falangista?

No em podia creure el que estava escoltant i per això ho vaig haver de fer diverses vegades, perquè aquella pregunta-afirmació em va semblar surrealista i sectària. I és que un amic meu va quedar sorprès i perplex (com jo mateix en escoltar-ho) per la pregunta d'un periodista a la roda de premsa de la vicepresidenta de la Generalitat del País Valencià, Mónica Oltra.

Aquest amic m'ha enviat el fragment de la roda de premsa del passat 17 de juny, quan el periodista (que en fer aquesta pregunta no va dir ni el seu nom ni el del mitjà que ell representava) preguntà a la vicepresidenta Oltra "quina és la quantitat de diners que la Comunitat Valenciana destina a l'Any del falangista Joan Fuster" i el fons per a l'Any Benlliure i l'Any Blasco Ibáñez i "la raó de la discriminació" entre les tres commemoracions.

Qualificar Joan Fuster de "falangista" és esperpèntic, ni que en la seva adolescència, l'intel·lectual valencià més important del segle XX hagués format part de la Falange, com la gran majoria de nens i adolescents.

Segurament, el periodista que qualificà Fuster de falangista, intentant denigrar-lo, no haurà llegit ni un sol llibre de l'assagista de Sueca i gran amic de mon pare. Segurament, el periodista que va preguntar a la vicepresidenta Oltra per "la quantitat de diners que la Comunitat Valenciana destina a l'Any del falangista Joan Fuster" s'ha quedat ancorat a l'any 1941, amb un Fuster amb carnet de FET y de las JONS, sí, però més pel fet de tindre un pare dirigent de la Falange, que per conviccions pròpies. De fet, en una entrevista, Fuster

reconeixia que havia estat a la Falange, "tot i que en el sentit ideològic, jo no he estat mai falangista". Fuster ho explicava així en aquesta entrevista: "Després de la guerra vaig entrar a l'Organització Juvenil, perquè a mon pare el nomenaren Jefe de Falange."

Aquest periodista que amb la seva insidiosa afirmació intentava denigrar Fuster no ha passat de l'any 1941. El periodista que pretenia menysprear l'intel·lectual de Sueca desconeix la trajectòria del Fuster assagista, crític

Avui els valencians som el que som gràcies a intel·lectuals com Fuster, Sanchis Guarner, Estellés o Ferrer Pastor

literari, historiador, compromès amb la llibertat del País Valencià i escriptor prolix (reconegut a dins i a fora del País Valencià) i atacat (amb bombes incloses) per la dreta més cavernícola del nostre país. I atacat també amb les mentides, les falsedats i la manipulació d'un diari de la ciutat de València. Només cal llegir el magnífic llibre *Matar Joan Fuster*, de Francesc Bayarri.

I és que els qui no tenien arguments contra Fuster (ni estaven a la seva alçada intel·lectual) li posaven bombes a sa casa, al carrer Sant Josep, 10, de Sueca. I ara, en aquest any del centenari del seu naixement, en el trentè aniversari de la seva mort, que commemorem avui

mateix, 21 de juny, i dels seixanta anys de la publicació de *Nosaltres els valencians*, un periodista no té cap més enginy que parlar del falangista Joan Fuster amb una pregunta insidiosa i kafkiana.

Quina llàstima de pregunta. I de fal·làcia. Jo recomanaria al periodista que va fer aquesta pregunta qualificant Fuster de falangista que comenci a llegir l'obra de Fuster: assaig, poesia i articles periodístics i després, a vore si s'atreveix a qualificar Fuster de falangista.

Amb la seva afirmació, del tot sectària i totalment esbiaixada, aquest periodista volia denigrar, ofendre i humiliar la memòria de Fuster. Però aquest periodista hauria de recordar que no ofèn qui vol sinó qui pot. I que amb la seva pregunta no ha insultat l'intel·lectual valencià més gran del segle XX, sinó que s'ha retratat ell mateix, intentant menysprear aquest homenot del País Valencià. Ja voldria aquest periodista arribar a la sola de la sabata del gran Fuster.

I és que la dreta valenciana, política, mediàtica i econòmica sempre ha vist amb recel la cultura, és a dir, la llibertat i per això els cavernícoles valencians, davant la manca d'arguments, posaven bombes als intel·lectuals com Fuster o Sanchis Guarner. El *blaverisme* valencià, amb la benedicció, abans de la UCD i ara del PP, Cs i VOX, sempre han tingut problemes amb la cultura i per tant amb la llibertat.

Avui els valencians som el que som, malgrat els anys de corrupció del PP, gràcies a intel·lectuals com Fuster, Sanchis Guarner, Estellés o Ferrer Pastor, que van treballar per la vertebració nacional del País Valencià.

DE REÜLL

Abantisme

Llorenç Capdevila

"Abans el menjar era més saborós", "Abans la gent era més educada", "Abans els joves tractaven els adults amb més respecte", "Abans es llegia més", "Abans es parlava més català i es parlava millor", "Abans, a l'escola, s'estudiaven les comarques i els països", "Abans els electrodomèstics duraven més", "Abans no hi havia tantes malalties", "Abans tothom parlava a base de refranys i frases fetes", "Abans els fills feien més cas als pares", "Abans tot era molt més barat", "Abans, si el mestre et clavava un mastegot, a casa te'n fotien un altre perquè alguna cosa devies haver fet." Si fem cas d'aquest rosari d'afirmacions (que podem sentir al carrer, a la carnisseria, a la sobretaula de diumenge, o bé llegir a les xarxes amb certa freqüència), abans el món era un autèntic paradís on tothom era noble, culte, ric, lliure, desvetllat i feliç. "Cualquier tiempo pasado fue mejor", proclamava Manrique en el seu vers

més famós. Però el mateix poeta castellà feia precedir aquesta afirmació d'un "a nuestro parecer" que és clau, perquè vincula aquesta manera de mirar el passat més a un sentiment nostàlgic que no pas a una percepció real.

No sé si, ben mirat, es té prou en compte que abans es passava més gana, que la societat es regia per un masclisme estructural, que pocs joves tenien la possibilitat d'anar a la universitat, que ningú s'adreçava a un castellanoparlant en català, que molts mestres seguien mètodes basats exclusivament en la memorització, que la llengua de l'escola era el castellà, que l'accés a bona part dels luxes quotidians actuals era limitat, que l'esperança de vida era inferior a la d'ara i que els maltractaments domèstics o escolars no es denunciaven.

El camp de les percepcions és delicat i perillós. Elevar l'anècdota (el meu fill no se sap les capitals dels països d'Europa, vaig anar a Barcelona i enlloc em

van atendre en català, els meus nebots no llegeixen) a categoria (a les escoles i instituts no s'estudia geografia, a Barcelona ningú no parla en català, el jovent d'avui no agafa mai un llibre) és perillós i, segurament, ens pot fer caure en afirmacions falses que contribueixen al desànim i el catastrofisme imperants. És el perill de l'abantisme, neologisme encunyat per Enric Gomà a *Prou catastrofismes lingüístics* a propòsit de l'actitud dels qui vaticinen la desaparició imminent del català, volen enterrar-lo abans d'hora i proclamen les virtuts del català que es parlava abans.

La nostàlgia és un sentiment legítim, natural i inevitable. Fins i tot necessari. Fruit, sovint, de la memòria selectiva que ens ajuda a suportar el present. L'abantisme, en canvi, és tota una altra cosa i més aviat contribueix a fer el present una mica més insuportable. Siguem nostàlgics, doncs, però no abantistes.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Macronejar

Aquest és un neologisme, un concepte nou que s'ha formulat a Ucraïna i que s'ha estès ràpidament per l'Europa de l'Est i, fins i tot, ja s'utilitza a França. Té el sentit de prometre sense cap intenció de complir. De papallonejar amb aparents bones intencions i solidaritats, però sense que després es concreti. D'afirmar una cosa i fer, sense despenjar-se, tota la contrària. De pretendre ser a missa i, alhora, repicant, com diria el refrany clàssic. Emmanuel Macron és la representació de molts dels lideratges polítics actuals. Gent que adapta les idees a cada moment, sense gaires conviccions, que pretenen ser ni de dretes ni d'esquerres, que aposten per la transversalitat en l'arc polític, prioritzen l'encant personal per damunt d'un projecte o programa, que proclamen que les classes socials són cosa del passat i que tenen una adaptabilitat fora de tota mida. Professionals de la política per quan aquesta ha esdevingut líquida i que més que afrontar els problemes surfegen sobre la realitat apel·lant sempre al seu atractiu. El president francès va emergir el 2016 amb el moviment personalista *En Marche!*. Format com a tot francès amb pretensions de ser algú a l'Escola Nacional d'Administració (ENA). Tot un *enarca*, abans de ser president havia estat ministre d'Economia amb el socialista François Hollande i, prèviament, treballador qualificat de la Banca Rothschild.

El triomf presidencial de Macron el 2017 va ser el resultat de la desarticulació i falta de crèdit dels partits tradicionals, tant a la dreta com a l'esquerra, i es

va acabar beneficiant de la por al fenomen Marie Le Pen, a la qual va haver de derrotar a la segona volta. Va arribar a la reelecció d'aquest 2022 certament debilitat i amb el carisma sota mínims. Els seus constants canvis de rumb i la seva arrogància personal li jugaven en contra. També la seva incapacitat per respondre a problemes i moviments socials nous com el de les *armilles grogues* que varen canalitzar una part dels molts descontents acumulats a la societat francesa i que cada vegada més recull una extrema dreta normalitzada com el Front Nacional o bé un movi-

Pretenen ser ni de dretes ni d'esquerres, prioritzen l'encant personal per damunt d'un projecte

ment populista que a l'esquerra dirigeix Jean-Luc Mélenchon. Va tornar a guanyar a la segona volta i de manera similar però molt més ajustada enfront també de Marie Le Pen. El benefici, una vegada més, de representar el mal menor encara que no cap mena d'entusiasme. A les eleccions legislatives celebrades fa uns dies, s'ha mostrat la seva debilitat perdent la majoria parlamentària, havent de governar amb acords, cosa a la qual sembla poc donat i acostumat. Té cinc complexos anys per endavant. El recurs al *patriotisme constitucional* probablement li serà insuficient per lidiar amb els nombrosos proble-

mes econòmics i socials que té un país amb franca declinació a més d'escindit de manera interna. Les promeses, com les expectatives, es poden demorar una mica en el temps però cal complir-les o bé el desencant i el rebuig esdevenen la contesta.

En política exterior Macron es va voler presentar com a intermediari entre Ucraïna i Rússia tot al·legant la seva bona sintonia amb Putin i el tradicional vincle de França amb Rússia. El dirigent rus el va castigar amb una fotografia en la qual la llargària de la taula era tan extrema que impedia qualsevol comunicació. El va ridiculitzar. Després ha mostrat una solidaritat impostada amb Ucraïna que, en aquest país, han acabat per riure-se'n a força d'incompliments i d'abús de bones paraules. Darrerament, de la mà del canceller alemany i de la presidenta de la Comissió Europea ha viatjat a Kíiv per donar les males notícies al president ucraïnès, i és que aquesta guerra, essent realistes, Rússia no la pot perdre i caldrà anar pensant en quines són les concessions territorials suficients per tal d'aplaçar l'imperialisme rus, almenys a curt termini. Un plantejament certament pràctic, però que expressat públicament reforça la imatge de polític fred i oportunista del dirigent francès. Però Macron no és un líder especialment singular. És certament una versió molt francesa d'una manera d'entendre la política *curterminist*, sense idees, faltada de conviccions i sense cap projecte real de canviar les coses. M'estalvio de posar més exemples.

Xavier Menós

DE PAS

Els homes i els dies

Un correu de la meua biblioteca del barri va ser la invitació que necessitava per endinsar-me a una vida projectada en uns caràcters impresos en blanc i negre. Pàgina a pàgina, ebri de la pulsació exercida per la literatura, en els últims dies he viatjat a través del temps i de l'espai. De la Barcelona preolímpica al Nova York de la caiguda de les Torres Bessones, tot passant per un Londres de cels grisos i subterranis foscos.

La lectura és una activitat que sempre està influenciada per la situació personal que està travessant el lector. Com si es tractés d'una medecina, podem prescriure llibres per intentar guarir malalties anímiques. En les pàgines d'una novel·la o d'un assaig, en el diàleg d'una obra de teatre o en el vers d'una poesia s'amaguen derivats químics que ens ajuden a transitar per un món d'ombres. Parafrasejant el títol del llibre d'Irene Vallejo, en un tros de jonc podem trobar el nostre infinit.

Tanco la primera part de la magna

obra de David Vilaseca, *Els homes i els dies*, i no puc reprimir unes llàgrimes que troben refugi en el teixit artificial d'una mascareta en un AVE en direcció a Madrid. Feia anys que una lectura no m'emocionava amb aquesta intensitat. Llegint els diaris de David Vilaseca, he sentit com l'escriptor es dirigia a mi. M'he mimetitzat i reconegut en algunes de les vivències narrades en unes pàgines que no podré oblidar. De l'exili voluntari a un país estranger, a la lluita per descobrir un espai on poder ser un mateix, als cors trencats, passant per les nits d'èxtasi i els matins d'inforn.

En les més de quatre-centes pàgines d'un llibre autobiogràfic que fa avançar la literatura catalana a la contemporaneïtat més necessària i radical, s'hi amaga dolor i bellesa a parts iguals. De les sales fosques de les discoteques de Londres a la bellesa de l'òpera i l'art. Dels *skins heads* i els pantalons de làtex estrets, a la sensibilitat de Richard Strauss o de Robert Campin.

No només he llegit en silenci les paraules escrites per David Vilaseca. També he tingut l'oportunitat d'escoltar-les a la sala gran del Teatre Nacional de Catalunya en una producció dirigida per Xavier Albertí i que, amb un resultat irregular, però punyent, posa en escena la vida polièdrica d'una veu que es va apagar massa aviat. En una cultura que s'ha mirat en excés el melic, veus com les de David Vilaseca són necessàries per sacsejar uns espectadors i uns lectors que s'han acostumat a veure produccions descafeïnades sorgides de la telenovel·la de les tardes de TV3 o d'unes editorials que només s'han preocupat per lluitar per encapçalar el llistat dels més venuts per la diada de Sant Jordi.

Llegir David Vilaseca ha estat la millor medecina per guarir un cor que s'està cicatritzant d'unes ferides que encara couen, a la vegada que ha estat una invitació a continuar lluitant per trobar la meua pròpia veu. El meu destí. El meu infinit.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Pere Martí i Bertran

Faulas subtils
i plenes

Montse Homs Aumatell (Gurb, 1960) va guanyar el 39è Premi Guillem Cifre de Colonya (2020) amb la seva primera novel·la, *Arracades d'avellaner* (Barcanova, 2020). Ara ens ha sorprès gratament amb un recull de 54 poemes dedicats a 54 animals d'allò més variats. El llibre és una petita joia, des de l'edició, passant per les il·lustracions i acabant, naturalment, per la retòrica i el contingut. L'edició és molt acurada en tot: paper, cobertes, guardes, crèdits, doble índex (l'inicial amb les sis parts de l'obra –pàg. 3– i el final amb els animals ordenats alfabèticament amb la pàgina on podem trobar-los –pàg. 63–), etc. Les il·lustracions de Laia Domènech són fetes a partir del *collage* i podem dir que interpreten els poemes d'una manera personal, carregada de sentiment, de simbolisme i de poesia.

Pel que fa als poemes, el primer que en voldria destacar és la brevetat, la subtileza, la capacitat de l'autora de suggerir, d'apuntar, d'obrir-nos un munt de possibilitats amb els recursos mínims. M'ha semblat que hi esqueien d'allò més unes paraules del poeta Joan Margarit (1938-2021), publicades a les seves memòries d'infantesa (*Per tenir casa cal guanyar la guerra*, Proa, 2018), que no em puc estar de reproduir: "La concreció excessiva mata qualsevol relat, i no diguem un poema, on la subtileza del que es calla és encara més gran, moltes vegades el fonamental, talment el silenci en la música." Les faules de Montse Homs podem dir, fent servir les paraules de Margarit, que són el silenci de la música, perquè poques vegades s'han dit tantes coses d'una manera tan breu, i encara menys en el món de les faules, si

n'exceptuem, segurament, alguns poemes de Pere Quart, que l'autora té l'encert de citar en un parell d'ocasions. Una brevetat i una subtileza que són presents tant en els aspectes formals com en els continguts dels poemes i que m'han fet pensar en un aforisme de l'escriptor i professor argentí Andrés Neuman: "Brevetat, que n'ets de llarga." Formalment l'obra està

estructurada en sis parts que marquen el pas del temps, però no pas el pas dels anys ni tan sols de les estacions, només el pas del dia, des de la primera llum, que anuncia el cant del gall, fins a la nit fosca, que senyoregen la lluna i la tempesta: "Defora, els llamps / esberlen la nit/ que ens cau damunt/ el niu, a gotellades." (pàg. 60). La brevetat, però, no només és temporal, també són breus les formes. Els versos, per exemple, són majoritàriament d'art menor, tot i que n'hi trobem mitja dotzena d'art major. Val a dir que també són versos majoritàriament lliures, tot i que també n'hi ha alguns de blancs i fins i tot alguns de rimats. Tots, però, tenen una musicalitat provinent de la tria de les paraules, dels jocs i els

recursos retòrics..., que es nota especialment si es llegeixen en veu alta. Els poemes també són breus, la majoria. N'hi trobem una dotzena de només dos i tres versos, mentre que els altres es mouen entre quatre i, els més llargs, setze, dels quals només n'hi trobem tres força especials: "Libèl·lula" (pàg. 32), "Medusa" (pàg. 49) i "Formiga" (pàg. 60). Que es tracta d'un conjunt de poemes breus ens ho confirma el fet que els 54 que formen el llibre, com he esmentat, només sumen tres-cents trenta-tres (333) versos, un número ben singular, pot molt ben ser que triat per l'autora, que pocs detalls deixa a l'atzar.

Pel que fa als continguts, el primer que en voldria dir és que, com indica el títol i ha volgut destacar l'autora, es tracta d'un conjunt de faules. Unes faules que comparteixen amb la tradició clàssica el protagonisme dels animals, la seva capacitat d'actuar i comportar-se com a éssers humans i encara el to reflexiu, que no pas didàctic, de la majoria. Se n'aparten en la poca narrativitat, present fins i tot en les clàssiques escrites en vers, com poden ser les de La Fontaine o de Samaniego, ja que les faules de Montse Homs, com molt encertadament indica el títol, són "poètiques" i no pas narratives. També se n'allunyen en l'ús de la primera persona en tots els poemes, la qual cosa les fa més íntimes i gosaria dir que més humanes. I encara, en la manca de la moralitat o de l'ensenyament final, consubstancial a la majoria de faules, perquè, com he apuntat, els poemes de Montse Homs són reflexius, però lluny del didacticisme i del moralisme que solen transmetre les faules clàssiques. I de què ens parlen, doncs, aquesta cinquantena llarga d'animals? Doncs les seves pors, de les seves alegries, dels seus desitjos i il·lusions, dels seus dubtes i problemes, de l'alegria de viure, però també de la duresa de molts moments o situacions. En definitiva, ens parlen de la vida...; i això és el que els fa més humans, més identificables amb els lectors, més moderns i actuals gosaria dir. Per això hi trobarem temes tan diversos, només apuntats com he deixat clar des de bon començament, com ara la immigració, present a "Dofí" (pàg. 36-37) i inspirat en la imatge del nen sirí trobat mort en una platja que es va fer viral l'any 2015; el canvi climàtic, per exemple apuntat a "Capgròs" (pàg. 33); l'extinció de les espècies d'animals com el "Tigre" (pàg. 42), el "Rinoceront" (pàg. 43) o la "Cuca de llum" (pàg. 57); els dubtes sobre el gènere imposat per una societat encara massa patriarcal, apuntat al darrer vers del poema "Gall" (pàg. 5); l'estúpidesa del racisme, contudent amb només dos versos: "Soc un os. / Tant se val el meu color." ("Os", pàg. 39); els canvis culturals i històrics com els apuntats a "Escarabat" (pàg. 33), i un etcètera tan llarg com vulgueu.

Si a tot el que he dit fins ara hi afegim els epígrafs, que en part són una mostra de les bones lectures que han inspirat l'autora (Mary Oliver, autora de *L'ocell roig* –pàg. 7–; el premi Nobel Peter Handke –pàg. 11–; Billy Collins, de qui en català podem llegir *Set elefants drets sota la pluja* –pàg. 35–, o els dos ja esmentats de Pere Quart –pàg. 45 i 51–), les referències culturals (a músics com Txaiovski al poema "Cigne" –pàg. 55– o a pintors com Warhol, a "Zebra" –pàg. 51– o Banksy, a "Ratolí" –pàg. 52-53–), o encara l'ús de figures retòriques tan pròpies d'aquest fons reflexiu que he apuntat, com poden ser les antítesis i les paradoxes, al costat de metàfores magnífiques, podeu entendre per què no podem considerar *Faulas poètiques* un "bestiari" més dels nombrosos que periòdicament es van publicant en la nostra llengua.

FAULES POÈTIQUES

Autora: Montse Homs

Il·lustradora: Laia Domènech

Editorial: Kalandraka

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2022

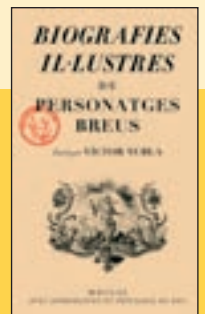
Nombre de pàg.: 64

NOVETATS EDITORIALS

'L'últim agost a Barcelona'
Anna Gurguí / Columna

La Gala, la protagonista d'aquesta novel·la, pateix un avortament al principi de l'embaràs. Igual que l'autora. Un dol del qual no es parla mai i que la distància de la parella. Al mateix temps, un antic amor li fa saber que té una malaltia terminal. La Gala ha de fer les paus amb el passat i el present. I amb la Barcelona d'agost de 2017 com a escenari.

'Biografies il·lustres de personatges breus'
Víctor Nubla / Males Herbes

Obra pòstuma del músic i escriptor Víctor Nubla, mort inesperadament en els temps més durs de la pandèmia. Imaginem que som a l'any 2525 i la majoria de registres d'arxius escrits o visuals de la humanitat han desaparegut. Amb els materials que queden, s'intenta reconstruir la història... i el resultat és ple d'absurds. I del sentit de l'humor de l'autor.

'Abigail'
Magda Szabó
La Segona Perifèria

Ens acostem a l'obra d'una de les figures més rellevants de les lletres hongareses del segle XX i al personatge de la Gina, una adolescent en el Budapest de l'any 1943. El seu pare li fa deixar la vida cosmopolita que porta per ingressar en un internat. El contrast, les petites rebel·lions i el procés de fer-se adulta, magníficament explicats.

'Tardes de diumenge'
Vicenç Altaió
Comanegra

Una de les qualitats de Vicenç Altaió, "traficant d'idees", és establir lligams i connexions. I això és el que fa en aquest llibre, amb creadors de diferents disciplines que ha conegut en la seva trajectòria. Per les pàgines d'aquest llibre hi desfilen converses amb Tàpies, Brossa, Portabella, Joan Fontcuberta o Frederic Amat.

'Ho vull ara!'
Clara Mas
Rosa dels Vents

"No podem fer o dir això o allò altre perquè es rebota." Frase de molts pares i mares d'unes generacions que tolen malament la contrarietat. Clara Mas, psicòloga especialista en educació emocional, dona en aquest llibre algunes orientacions per gestionar la frustració, el desencaix entre els *tempos* dels nadius digitals i els de la vida real.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Plaça de Sa Font

“ Sant Joan a Ciutadella

Muntats a cavall passen els caixers: el caixer senyor i els caixers pagesos, també el menestral i sa capellana, i el caixer fadrí, amb la creu de Malta.

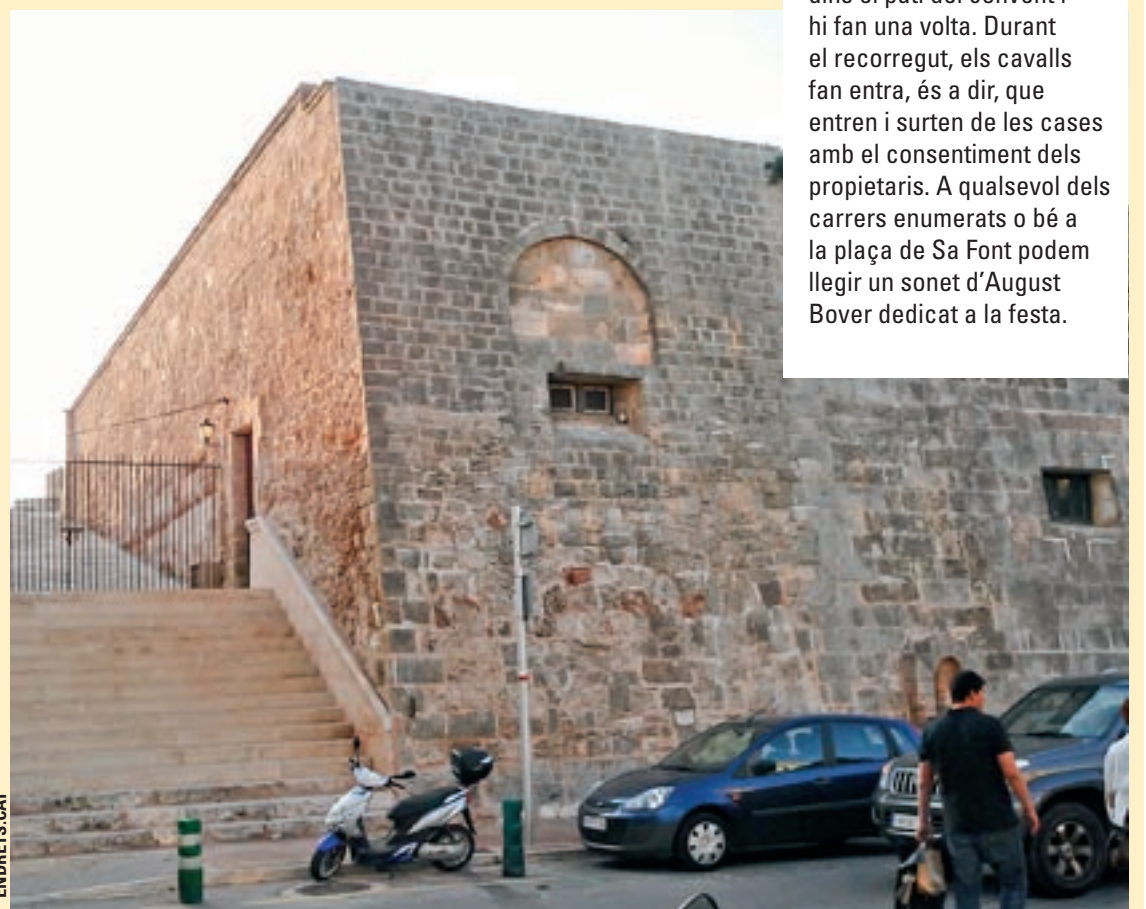
Esperons lluents, guindola cofada, davant de la gent, corren a sa plaça; per tot el camí, fins a Santa Clara, fan els caragols que el costum demana.

Cap al vespre, as Pla, les sorts els esperen: ensortillaran, rompran les carotes, i s'abraçaran en la galopada. Amb ardits genets, bella és la colcada! ”

Eugeni Xammar

AUTOR
August Bover i Font (1949)
OBRA
'En pèlag d'amor'
Documenta Balear, 1999
INDRET
Plaça de Sa Font
MUNICIPI
Ciutadella
COMARCA
Menorca

Un indret vinculat directament a la festa de Sant Joan és la plaça de Sa Font, a tocar del bastió de l'antiga muralla de Ciutadella. De tornada de l'ermita de Sant Joan de missa, la Qualcada entra a la ciutat a sol post pel carrer de Sor Àgueda, i segueix després per la Contramurada per tal d'anar a córrer a sa Plaça. Acabades les Corregudes, la comitiva es disposa a començar el Caragol de Santa Clara. Els genets entren a cavall dins el pati del convent i hi fan una volta. Durant el recorregut, els cavalls fan entra, és a dir, que entren i surten de les cases amb el consentiment dels propietaris. A qualsevol dels carrers enumerats o bé a la plaça de Sa Font podem llegir un sonet d'August Bover dedicat a la festa.

ENDRETS.CAT

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

230

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Els augmentatius en noms i adjectius

En català, com en altres llengües romàniques, hi ha mots augmentatius, que són aquelles paraules que ens indiquen que el nom en qüestió és de grans dimensions. També es pot usar en adjectius de manera valorativa. La manera més freqüent de formar-los és amb un sufix augmentatiu, i la sufixació és un procediment de formació de paraules molt productiu.

De sufixos augmentatius, en català, no n'hi ha tants com de diminutius. Els més coneguts són *-às/-assa*: *El Jordi és un homenàs; La Teresa és una donassa*. En aquests dos exemples tant podem voler dir que el Jordi i la Teresa són corpulents i alts com que són bells, és a dir, poden tenir un valor apreciatiu. En efecte, *-às/-assa* serveixen per expressar l'afecte o l'admiració: *La jugadora va fer un golàs per l'escaire*. Algunes vegades es formen paraules amb un matís negatiu o despectiu. Per exemple, la *carnassa* és l'abundància excessiva de carn. Altres sufixos molt emprats col·loquialment en els noms són *-arro/-arra*: *Quin cotxarro que t'has comprat! Quina motarra que tens!* Pel que fa als adjectius, a part de *-às/-assa*, hi ha també *-íssim(a)* o *-ot(a)*: *Té unes mans finíssimes; És altota, aquella noia*.

Encara que els sufixos *-as/-assa* són equivalents en gran mesura als castellans *-azo/-aza*, cal anar amb compte a no traduir sempre *-azo* per *-às* quan té el valor de 'cop de': *portazo* (cop de porta), *codazo* (cop de colze), *cabezazo* (cop de cap), *cañonazo* (canonada) o *flechazo* (ferida de fletxa o cop de fletxa). En aquest últim cas, en un sentit figurat, per dir "Fue un flechazo" diríem "Va ser amor a primera vista" (no pas **fletxàs* ni **fletxasso* ni **fletxada*).

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

EDUCACIÓ

Montse Corderas Espona - IG @comunicacioformacio

Consells per mantenir el nivell d'anglès aquest estiu

És una època perfecta per fer vacances, disfrutar, desconnectar, relaxar-se... però què passarà amb tot allò que s'ha après a les classes d'anglès i que ha costat tant d'esforç? Doncs si no es repassa, quan arribi el setembre s'hauran oblidat diversos conceptes.

L'estiu és una estació de l'any idònia per aprendre una llengua i/o posar-la en pràctica, ja que hi ha moltes estones i diverses opcions per tal de mantenir el nivell d'anglès adquirit durant el curs.

Les estones de tranquil·litat a la platja o a la piscina, per exemple, són un moment ideal per posar-s'hi. Si, a més, anem de viatge podem aprofitar per aprendre quatre paraules en la llengua del lloc i relacionar-nos amb els locals. Segur que d'oportunitats no ens en falten, però hi hem d'estar predisposats.

Escollar música

Els avantatges d'escollar música en un altre idioma són enormes. Les cançons i les seves paraules tenen el costum d'enganxar-se al cervell d'una manera impressionant, fins i tot si no en sabem el significat. A més, presenten el llenguatge tal com es parla.

Llegir un llibre

Cal triar el llibre adequat, és a dir, que s'adapti al vostre nivell, ni massa llarg ni de vocabulari complicat perquè si no l'únic que s'aconsegueix és desmotivar-se. És important que no intenteu entendre totes les paraules. La lectura pot ser un repte, però per damunt de tot ha de ser un plaer. No cal que tingueu un diccionari a la vora: intenteu centrar-vos en la història i, amb el context, el vocabulari més important us hauria de quedar clar.

Mirar una sèrie

A les diferents plataformes actuals existeixen moltes sèries: mireu-les en el VO i poseu-hi

els subtítols en anglès –o castellà/català, si se us fa difícil entendre-ho-. En anglès britànic hi ha *Line of Duty* (accent de Birmingham) o *Outlander* (pur accent escocès) o, fins i tot, *Bodyguard*. També hi ha la de misteri a Nova Zelanda *Top of the Lake* o la famosa *Game of Thrones*.

Conversar

Es pot participar en un intercanvi d'idiomes o buscar una parella lingüística: hi ha molts parlants d'anglès nadius que viuen a Catalunya i molts d'ells també volen millorar el castellà o el català. Si no, sempre podem pactar un dia a la setmana per parlar anglès amb la parella, un amic o la família.

Happy summer! :)

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

RAMONES
'End of the Century'
Perro Records/ChrysalisSire Records

A finals de la dècada dels setanta del segle passat, els Ramones havien publicat ja quatre discos d'estudi, però no havien tingut gaire èxit de vendes i amb prou feines es podien escoltar per la ràdio. Als Estats Units el punk feia una mica de por. Solució: com que eren uns enamorats del pop-rock dels anys seixanta, es van ajuntar amb un dels productors estrella d'aquells anys, Phil Spector. I el resultat va ser aquest *End of the Century*, el disc més venut del grup. Les cançons van sobrecarregades d'instrumentació, com totes les de Spector, i els Ramones van a 100, però sense sonar tan punk i sí molt més pop. La unió va funcionar més bé del que es preveia. Hi ha unes quantes cançons inoblidables, que sonen completament modernes, com "Do You Remember Rock 'N' Roll Radio?", "Danny

Says", "Chinese Rock", "Let's Go" i "Rock 'N' Roll High School". Però de fet, tots 12 temes van per aquest camí. Es veu que les sessions de gravació van ser una mica caòtiques. Spector, un maniàtic de la perfecció, anava a l'estudi amb una pistola per posar ordre i més d'una vegada va apuntar a algun dels Ramones. Coses del rock. Dels quatre Ramones que van gravar el disc, tres, Johnny Ramone, Joey Ramone i Dee Dee Ramone (el cognom Ramone se'l van inventar) van morir entre el 2001 i el 2004. Phil Spector va morir l'any passat a la presó, on havia ingressat el 2009 acusat de matar la seva amant... amb una pistola.

EL TEST Flavie Louesdon (Barbë Popov)

Primer instrument que vas tocar? El corn francès. Va ser un fracàs. Després el meu instrument definitiu, l'acordió diatònic. **Primer grup del qual vas formar part?** Un duet d'acordió i violí amb la meua millor amiga de l'època. **Primer disc que et vas comprar?** *Bridge Over Troubled Water*, de Simon & Garfunkel. **Quants discos tens?** En tinc molt pocs, els he anat perdent amb els anys. **Salva'n tres.** Un de Boris Vian del qual no recordo el nom; *Sailing To Philadelphia*, de Mark Knopfler, i *Vestidos de domingo*, de La Cabra Mecànica. **Grups o músics de capçalera.** Els Beatles, sense cap mena de dubte. **Un concert (com a públic) per recordar.** El meu primer concert quan tenia 14 anys, del grup Celtas Cortos.

NOTES

Intana treu nou disc físic fet amb plàstics reciclats

Intana acaba de treure el seu nou disc i resulta que en el format físic es tracta del primer CD dels Països Catalans fet al cent per cent amb material reciclat. Un disc, segons apunten des de Satélite K (el segell encarregat de publicar el treball), equival "a dues ampolles de detergent". Els discos s'han fet amb eines de fabricació digital, unint tecnologia i artesania. Com? Doncs després de recollir els residus del contenidor groc les ampolles es trituren i es fonen per crear plafons de plàstic reciclat. Tot seguit, es tallen i se'ls dona forma a través d'una fresadora digital. Cada CD és únic, segons els residus que

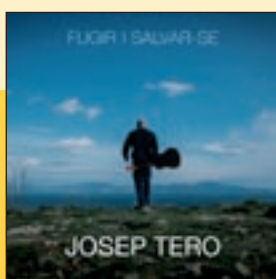

s'hagin utilitzat i la composició de colors aleatòria resultant. El paper utilitzat per a la portada i el llibret també és 100% reciclat i ecològic. El disc, per cert, es titula *Planeta nou* i planteja "una utopia en resposta a l'ecoansietat i el nihilisme propis de la generació millennial". Durant la gira de presentació, Intana també durà una escenografia feta amb plàstics reciclats procedents de bosses de brossa i excedents de l'empresa valenciana Relevo. Intana (amb Núria Moliner

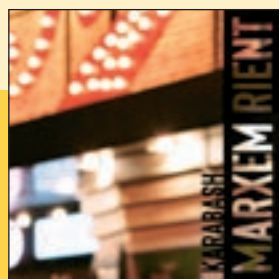
al capdavant) es va donar a conèixer el 2017 amb un disc homònim i el 2019 va publicar *A Plan For Us*. Ara hi torna amb un nou treball on pop, electrònica i americana es donen de nou la mà. Ecològicament, és clar.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

JOSEP TERO
'Fugir i salvar-se'

KARABASH
'Marxem rient'

IVAN GAS
'L'espurna'

Onzè disc ja de l'empordanès Josep Tero, un dels músics més meticolosos –i també prestigiosos– del país que paradoxalment mai ha acabat de fer el salt a la popularitat. No el veureu a cap graella dels grans festival d'estiu ni tampoc versionaran cap peça seva a *Eufòria*. Però vaja, ell va a la seva compromès tant amb els trobadors medievals catalans com amb els represaliats independentistes. En aquest disc, canta sobretot cançons inspirades en el poble jueu català i ho fa amb dues col·laboracions de luxe: Marina Rossell i Carme Callol.

El quintet d'indie-pop Karabash, de Vallirana, publica el seu tercer LP amb deu peces de so acurat que porten el segell inconfusible a la producció del gadità Paco Loco. El repertori s'obre amb "Lluna vermella" i segueix amb jocs constants entre cors i girs imaginatius de guitarra, sintetitzadors, baix i bateria fins arribar al "M'és igual" que tanca l'àlbum. Pel que fa a les lletres, segueixen en la línia de fer textos costumistes i escèptics embolcallats de melancolia. L'àlbum, un cop engolit, és dels que deixa bon regust. Si Karabash vol marxar (rient), que torni aviat.

Amb el cognom de Gas fins ara coneixíem el vigatà Jordi Gas (Jarabe de Palo, Sau...), que ja porta dos discos en solitari. A la nòmina, però, ara hi haurem d'afegir Ivan Gas (que sapiguem, no són parents), un compositor, cantant i pianista que debuta amb *L'espurna* amb un disc que parteix de la cançó d'autor però que també trepitja terrenys propers al jazz o el pop. La majoria de cançons són en català però també hi ha un tema en castellà, un en anglès i un en portuguès, "Vento de maio", del compositor Mario Maeso que va popularitzar la brasilera Elis Regina.

JARDINERIA

Floresyplantas.net / AMIC

Calendari de les terrasses al juny

El reg és molt important que el fem al capvespre

Juny és un dels mesos de major activitat en el nostre hort, terrassa i jardí, ja que cal anar preparant el terreny per a les noves plantacions.

Cal controlar les plagues, i els regs són més freqüents, havent-los d'efectuar-se al capvespre, ja que l'evaporació és menor i així les plantes utilitzen millor l'aigua.

Si parlem de les terrasses:

És el temps de renovar les jardineres, incorporant noves plantes de temporada pròpies d'èpoques més caloroses.

Comprovarem el reg gairebé diàriament, sobretot si el balcó o la terrassa estan molt assolats durant gairebé tot el dia.

Dedicarem una especial atenció als pugons, vigilant tant el revés de les fulles com els nous brots. Per evitar-los, uns tractaments preventius els mantindran a ratlla.

No oblidem abonar, si pot ser en cada reg amb mínimes dosis de fertilitzant.

És el moment de podar les plantes enfiladisses així que acabin amb la seva floració.

Podem sembrar les plantes anuals. Les temperatures agradables durant aquesta època de l'any afavoriran la seva germinació amb poques cures.

Perquè els rosers continuïn florint cal tallar les roses segons es passin. L'ideal és anar tallant les branques de l'any a uns 5 centímetres del punt d'inserció de la tija principal.

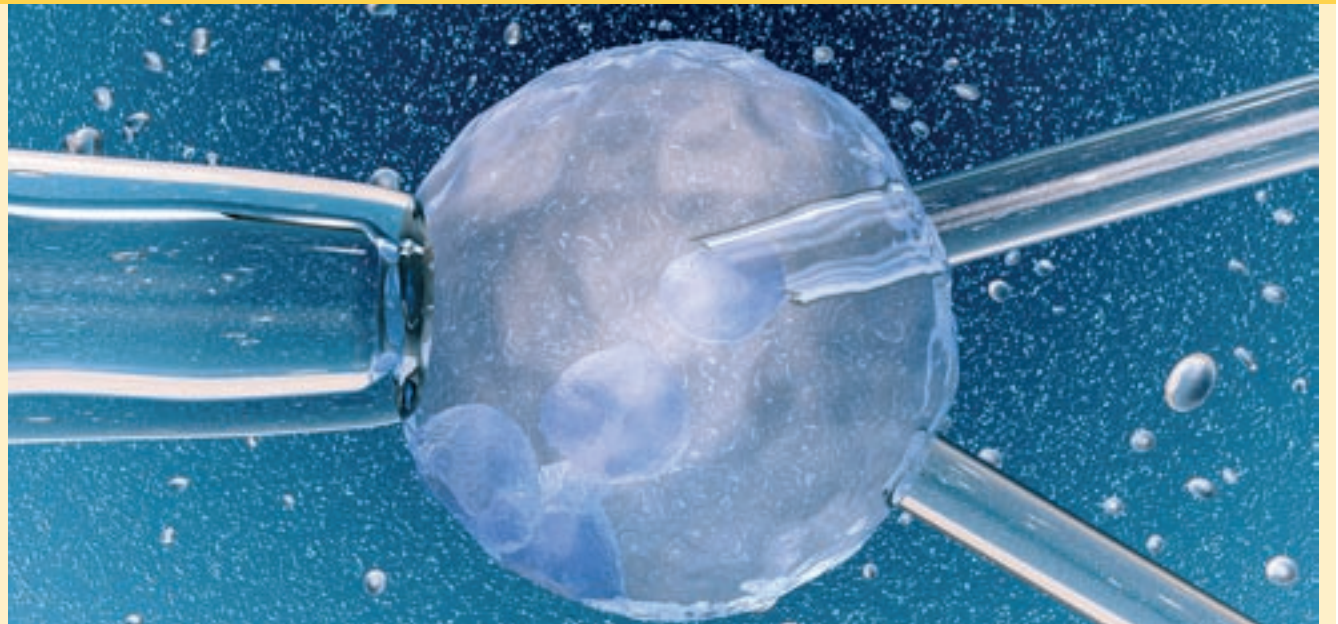

SALUT

Eva Remolina / AMIC

Els tractaments de fertilitat

La majoria de dones (un 80%) es queden embarassades durant el primer any després de deixar els mètodes anticonceptius. L'estrès i la disminució de la fertilitat (que comença a 30 anys) són les causes més freqüents de la incapacitat per concebre, per la qual cosa en aquests casos acudir a tractaments de fertilitat és una opció molt aconsellable per poder augmentar la família quan no es pot de manera natural.

Abans d'iniciar un tractament d'aquest tipus, el ginecòleg sotmetrà la parella a diferents proves entre les quals es troben les analítiques de sang, un espermiograma, un test postcoital i un test d'ovulació. Entre les tècniques de reproducció assistida més conegudes i efectives destaquen les següents:

La fecundació 'in vitro' (FIV)

Amb ella s'aconsegueix unir l'òvul amb l'espermatozoide en un laboratori per aconseguir embrions fecundats que són introduïts posteriorment a l'úter matern.

Inseminació artificial o inseminació intrauterina

La diferència amb l'anterior és que els òvuls es fecunden dins de l'úter i no en un laboratori.

Ovodonació (o donació d'òvuls)

Aquesta reproducció assistida s'utilitza quan la mare no és capaç de gestar per ella mateixa, per la qual cosa

s'uneixen els espermatozoides del pare amb els òvuls d'una donant. Quan és el pare el que té problemes de fertilitat, s'acudeix a un banc d'espermes.

La FIV suau o Minifiv

Menys invasiva que la FIV i que compta com a avançatge que els ovòcits que s'obtenen són de major qualitat. El tractament, a més, és de menor durada.

La Seguretat Social sol cobrir aquest tipus de tractaments, però amb unes certes limitacions. Els requisits per poder accedir-hi són els següents:

- Tenir més de 18 anys i menys de 40 anys (en el cas de la mare) o de 55 anys (en el cas del pare).
- No tenir un fill biològic en comú que estigui sa.
- Que no existeixi contraindicació mèdica.
- Haver-ho intentat de manera natural almenys durant 12 mesos abans de l'inici del tractament.
- Que existeixi un informe mèdic que autoritzi a sotmetre's al tractament.

A més també cal saber que la Seguretat Social cobreix com a molt tres cicles de la fecundació *in vitro*, tot i que dependrà de cada cas.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

NATALITAT SOTA MÍNIMS

La natalitat va baixar l'any passat a Catalunya l'1,6%, un percentatge idèntic a la mitjana estatal, per marcar en tots dos casos xifres encara inferiors a les de l'any de la pandèmia. Les dades de l'Institut Nacional d'Estadística s'han donat a conèixer gairebé en paral·lel amb un informe de l'organització no governamental Save the Children, que avalua que el cost de la criança és de 819 euros al mes. A causa de la forta inflació dels últims anys, l'encariment de l'habitatge i l'escassetat de polítiques públiques de suport a la natalitat, el cost s'ha incrementat gairebé un 30% en comparació amb 2018. Tot i que són notícies diferents, es fa molt difícil no posar en relació les dades de l'INE i les de Save the Children.

Si s'aprofundeix en les dades de l'INE s'observa que la natalitat va baixar l'any passat en més del 35% respecte a les de 10 anys abans i que per quart any consecutiu es van produir més defuncions que naixements. Sense moviments migratoris, Catalunya hauria perdut més d'11.000 habitants l'any passat. Les dades també indiquen que l'edat a la qual les mares tenen el primer fill s'incrementa fins als 32,5 anys i que la mitjana de fills per cada dona baixa fins a 1,19, quan tècnicament està considerat que per garantir el relleu generacional caldria que aquesta mitjana estigués al voltant dels dos fills.

La natalitat incideix en força paràmetres econòmics, i el seu estancament, i encara més la reducció, posa en risc de caure en alguns problemes. A l'hora de sostenir el deute, per exemple, no és el mateix fer-ho amb una població estancada –a cada habitant li tocarà més part d'aquest deute i, per tant, li tocarà patir la reducció de prestacions públiques que es retiraran com a conseqüència– que en una població en creixement. O l'efecte econòmic més evident si es té en compte l'actual sistema de pensions a l'Estat, que es paguen a través de les cotitzacions dels treballadors en actiu de cada moment. Si baixen els treballadors potencials, els ingressos per pagar les pensions també ho fan, amb el risc del col·lapse. Com es corregeix, això? Amb més

naixements, amb l'arribada de més immigrants, o amb un increment de la productivitat (que cada treballador aportí més a la riquesa general, i es puguin aconseguir ingressos addicionals).

És clar que cada una d'aquestes solucions és complementària amb les altres, de manera que pot ser interessant explorar si les polítiques que s'apliquen actualment a l'Estat i a Catalunya afavoreixen un increment de la natalitat. Espòiler: la resposta és que no, i així ho apunta l'informe de Save the Children. És important que el cost de tenir un fill s'hagi incrementat per a les famílies fins a arribar a 819 euros a Catalunya, però tindria una transcendència menor si el suport públic aconseguís reduir significativament la factura. No ho fa prou, sobretot si es comparen amb les de països de l'entorn. I en la fotografia d'aquest escàs suport a la natalitat, Catalunya surt especialment borrosa. Una de les vies freqüents de suport a la natalitat és una reducció de la càrrega fiscal sobre les famílies. En aquest camp, Catalunya és el territori de l'Estat que ofereix menys deduccions de l'impost sobre la renda: només n'ofereix una i amb una quantia màxima de 300 euros. Aquesta situació contrasta amb la dada de l'informe de Save the Children, que apunta que Catalunya és, precisament, l'àrea on el cost per fill és més elevat de l'Estat.

Es podrà aduir que Catalunya té un PIB per càpita més elevat que la resta d'àrees de l'Estat, però ni amb aquest argument quadren els comptes.

El PIB per càpita català és 17 punts per sobre de la mitjana estatal, i el cost de la criança dels fills és 22 punts per sobre i amb menor suport públic. Menor suport públic significa, també, un augment de les desigualtats. El disseny de les polítiques d'ajut, aplicades sobre la declaració de la renda dels pares, té un impacte menor en les famílies en situacions pitjors, que són les que tenen menys presència en el mercat de treball. Els beneficis fiscals per fills beneficia en més mesura les rendes més altes i, per tant, és un disseny poc redistributiu. És per aquest disseny que el suport públic contribueix poc a reduir el risc de pobresa en la població infantil (ho fa en un 16%, quan en la franja d'edat de 18 a 64 anys ho fa en un 36% o en la de més de 65 anys, en un 78%).

I, més enllà d'aquests factors, hi ha una dada força clara sobre el camí de millora en eficiència dels ajuts espanyols. A l'Estat, el suport a les famílies comporta una aportació de fons equivalent a l'1,3% del PIB –xifra encara inferior a Catalunya, amb el 0,8%, tot i que aquestes dades estan poc actualitzades–, quan la mitjana europea arriba al 2,4%. A Europa hi ha moltes modalitats de suport, des d'aportacions directes a l'aplicació d'un IVA reduït sobre alguns productes (els bolquers, per citar l'exemple més obvi) que a l'Estat es cobren al tipus màxim.

Des d'un punt de vista purament economicista, el foment de la natalitat és un factor decisivament important, perquè el relleu generacional és imprescindible i perquè per produir fa falta mà d'obra. És un fet que la societat ha evolucionat i que no s'arribarà a les xifres de natalitat dels anys del *baby boom*, ni a l'Estat, ni a Europa, ni arreu del món. És un fet cert que la natalitat no és l'única via per guanyar mà d'obra, i que les migracions seran –seria millor dit continuaran sent– la normalitat, i que caldrà saber explorar els camins per millorar la productivitat. Però excloure de l'agenda de necessitats el foment de la natalitat només contribueix a deixar incompletes les polítiques de creixement.

INDICADORS

Menys inversió estrangera

La inversió estrangera a Catalunya va sumar 654,6 milions d'euros el primer trimestre de l'any, xifra que representa un descens del 33,6% amb relació al mateix període del 2021, segons dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme. Si es compara amb el trimestre anterior, el descens és del 28,88% després que entre octubre i desembre de l'any passat la inversió estrangera fos de 907,9 milions d'euros.

Repunt exportador

Les exportacions catalanes van sumar 7.609,9 milions d'euros durant l'abril, amb un increment del 14,9% respecte del mateix mes de l'any passat, segons dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme. Durant l'abril, les exportacions catalanes van representar el 24,3% del total de l'Estat. A més, si es compara amb l'abril del 2019, últim any abans de la pandèmia, l'increment és del 18,1%.

ALEGRIA INTERIOR

Eulàlia Robert, directora de PNL Barcelona

Dones i mitocondris. La força del llinatge matern

Rosa-Elvira Premanes Garcia (Barcelona, 1950) és escriptora i antropòloga per la Universitat de Barcelona i autora, entre altres llibres, de *Dones i mitocondris, la força del llinatge matern* (editorial Tintamotora, 2022).

Dones i mitocondris combina, d'una forma simbòlica, descriptiva, pràctica i comprensible, un enfocament antropològic amb una explicació biològica del funcionament de la herència genètica.

Com que al llibre es ressalta el paper fonamental dels mitocondris en el rastreig de llinatges femenins fins els nostres ancestres, val la pena una mica de repàs de biologia.

Els mitocondris són orgànuls cel·lulars que, a través de la seva capacitat metabòlica, generen energia fonamental per a la vida de cèl·lules i organismes. Els mitocondris són com una resta d'antics bacteris que els mamífers hem mantingut de forma "residual" a les nostres cèl·lules durant l'evolució des dels

primers organismes vius i que són transmesos per via materna.

Quan es produeix la fecundació de un òvul femení amb el contingut de un espermatozoide masculí, es transmet l'ADN de l'espermatozoide, que està dins del nucli d'aquest, al nucli de l'òvul femení i aquí es produeix la combinació d'ADN masculí i ADN femení i es generen els nostres gens.

L'òvul femení, que quan és fecundat i ja conté l'ADN masculí al seu nucli, continua mantenint el seu contingut cel·lular de fora del nucli i aquí és on es troben els mitocondris. I aquesta cèl·lula fecundada (òvul) es va dividint i dividint per originar l'embrió, que per tant manté els mitocondris i l'ADN mitocondrial que passen de la mare al fetus. Com hem

comentat, l'ADN mitocondrial masculí no passa de l'espermatozoide a l'òvul i no es transmet a la seva descendència.

Els estudis realitzats amb ADN mitocondrial han permès rastrejar-lo fins als primers ancestres, viatjant milions d'anys en el passat. Es passa de mares a fills i a filles, i són aquestes les que alhora ho transmeten, de manera que podríem seguir un llinatge femení indefinidament.

Rebesàvies, besàvies, àvies, mares, filles, netes, besnetes comparteixen el mateix ADN mitocondrial. Aquest fet biològic inspira l'autora, a fer un recorregut de més de 6.000 anys per la història de les societats humanes, des de les primeres tribus matrilineals, fins a les societats patriarcals en què vivim actualment la majoria dels éssers humans.

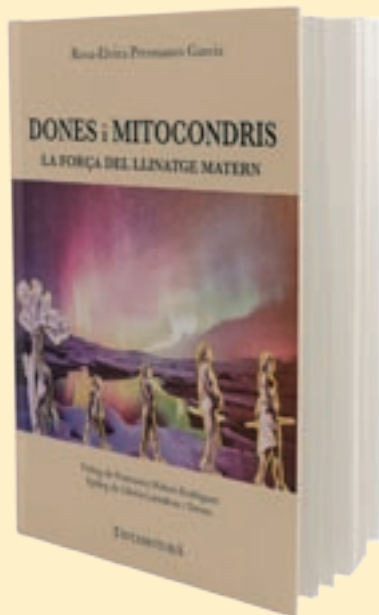
L'autora ens convida a reflexionar, a través de propostes que criden a l'acció (cooperació o extinció), sobre la nostra evolució com a humans, a prendre consciència de factors que influeixen en les nostres normes socials i a adonar-nos de com estem immersos en patrons de pensaments i de conductes, sense ser-ne gaire conscients.

També aposta obertament per recuperar bases de societats matrilineals igualitàries (que encara existeixen com a restes culturals) exemptes de domini, violència i guerra, en diferents àmbits socials com la família, la política, l'economia i el funcionament de les organitzacions.

Destaca la necessitat de tenir cura de l'entorn, de la col·laboració entre éssers humans, de la humanització de moltes actuacions socials, a través tenir cura de les mares (en els processos de donar a llum, de criança), en els processos d'educació, de crear simbiosi entre diferents membres de grups per facilitar la cooperació i intercanvi.

Potser en els models organitzatius de les societats matrilineals ja trobem pautes per viure en cooperació i per tenir cura del nostre entorn.

Perquè aquests són els nostres reptes com a espècie, oi?

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 24-06-2022 al 30-06-2022

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Si hi havia conflictes amb els germans o veïns, s'obre un període de reconciliacions i pactes. T'has adonat que cal redecorar la llar i comences a fer projectes.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Venus a Casa II afavoreix la gestió de l'economia i això significa: més tranquil·litat per tu. Celebracions i trobades socials, on pot sorgir l'amistat o l'amor.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Amb Mercuri i Venus a Bessons, entres a un oasi de pau. Si estaves una mica nerviós, cerques el costat positiu de les coses. En l'amor, prens tu la iniciativa.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Felicitats! El Sol entra al teu signe i renoves energia i il·lusions. Amb Venus a Casa XII els afectes són ara de gran importància. Guanyes seguretat en tu mateix.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

El Sol a Casa XII activa el món interior i connectes amb el teu costat més vulnerable per gestionar-lo. Tens somnis que ningú més sap i que esperes fer realitat.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Mercuri i Venus a Casa X activen el terreny professional i de les aspiracions més elevades. Si tens una xerrada pendent amb el pare, ara pot ser el moment oportú.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

El Sol per Casa X no et deixa abaixar la guàrdia pel que fa a assumptes de feina. Si treballes per altres, es preveu un augment de responsabilitats i de funcions.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Pots rebre la visita d'una amistat que viu lluny. T'interesses per temes espirituals o per la filosofia. Necessites entendre les coses i vols ampliar horitzons.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

El Sol a Casa VIII activa assumptes materials. Controla les qüestions fiscals i si cercaves ajuts econòmics o subvencions, en aquest període es poden moure coses.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

El Sol transita el sector de la parella i en aquestes quatre setmanes pot sorgir alguna oportunitat sentimental. També és viable que et busqui un amor del passat.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Amb Venus per Casa V pots mostrar el teu costat més amable. Amb aquest trànsit, la relació amb els fills es torna més expressiva i afectuosa. L'amor és a l'aire.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

El Sol pel sector de l'afecte és un indicador d'augment de la fertilitat. Cerques l'autenticitat i decideixes mostrar-te tal com ets, encara que no t'entenguin.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret Valls

'Lightyear'
D'Angus McLane
Fins a l'infinit
i més enllà

La cèlebre joguina Buzz Lightyear, associada a la cèlebre frase, "fins a l'infinit i més enllà", i que formava part dels jocs dels nens de la franquícia *Toy Story*, pren el vol en solitari protagonitzant una espècie de preqüela del primer *Toy Story*. Aquesta aventura espacial d'animació per descobrir l'origen de Lightyear (amb veu de Chris Evans en la versió original), un *spin-off* de *Toy Story*, ha estat realitzada pels estudis Pixar i Disney i dirigida pel debutant Angus McLane.

Lightyear, guardià espacial, acompanyat d'Alisha Hawthorne i un pilot novell, Featheringhamstan, aterren en un planeta desconegut que sembla habitable. Però durant la seva expedició d'exploració descobriren un entorn hostil quan apareixen uns tentacles que t'agafen amb força i t'arrossegueu sota terra. En intentar fugir a correu, quedaran atrapats en aquest planeta després de patir un accident durant l'enlairament. Atrapats en aquest nou món, la tripulació de la nau comença a construir assentaments provisionals, tot esperant tenir la nau a punt per poder fugir.

Un temps d'adaptació i colonització que l'heroi espacial Lightyear aprofita amb temptatives solitàries, tot experimentant amb el combustible hiperespacial, intents que sempre acaben en fracàs. No obstant això, el més complicat és que es troba que al seu retorn tothom ha envellit uns quatre anys. Aquests reiterats vols hiperespacials, que el fan saltar momentàniament al futur, fan que quan torni pugui observar amb recança totes les successives etapes evolutives de la seva millor amiga, Alisha: el seu

casament, la seva maternitat, el seu envelliment, la seva mort i, després, com creix la seva descendència.

Però quan Lightyear aconsegueix reeixir amb la hipervelocitat, fet que els permetria abandonar definitivament el planeta, ara no pot aterrar al camp base, ja que els seus companys han activat un escut protector per defensar-se del setge d'uns robots comandats per un misteriós Zurg. Condemnat a la intempèrie, Lightyear troba un tercet de revoltats contra els robots, un grupusclet d'allò més singular, un grup heterogeni d'arreglats, però de provada eficiència i, entre els quals, sorgeix la guerrera Izzy, neta d'Alisha.

A partir d'aquí el film entra en el terreny de les paradoxes temporals i comença una altra pel·lícula més enrevesada i menys interessant, que porta Lightyear a lluitar contra una versió de si mateix en un temps futur. Una cinta d'animació de ciència-ficció molt encertada tècnicament i visualment, també una proposta divertida i simpàtica, amb moments molt ben trobats, com tot allò que té a veure amb un gat robot, Sox, regal pòstum d'Alisha a Lightyear. Aquest film, que en les seves giragonses pel metavers crec que despistarà els més menuts, incideix també amb un cinema de valors com la defensa de les relacions de parella del mateix sexe, la refutació de l'individualisme èpic i estèril i, en definitiva, un alegre cant al treball en equip. Per acabar, cal recordar que aquest film està disponible també en versió doblada en català en alguns cinemes.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Cançons i danses dels Balcans a Palautordera amb Ermesinde

Concert d'Ermesinde. Can Balmes, Santa Maria de Palautordera. Dissabte 25 de juny, 21.00.

L'Ateneu de les Arts ha organitzat per aquest dissabte un concert d'Ermesinde, un grup que difon les cançons i danses dels Balcans. La formació va néixer de la unió de dos catalans, un francès i un portuguès, que han creat un espectacle de ritmes intensos, enèrgic i vital, amb un repertori original de melodies tradicionals.

Música de cinema, a L'Atlàntida

Original SoundTrack Orquestra. "El Trailer". Sala Ramon Montanyà de L'Altàntida, Vic. Dissabte, 25 de juny, 20.00h.

La música de *Superman* (John Williams), *Forrest Gump* (Alan Silvestri), *Pirates del Carib* (Hans Zimmer), *La missió* (Enio Morricone) o *Com ensinistrar un drac* (John Powell) sonarà aquest dissabte a L'Atlàntida de la mà d'una nova orquestra de joves músics especialitzada en música de cinema.

CINECLUB

'Silvana'

Suècia, 2017. Dir.: Mika Gustafson, Olivia Kastebring, Christina Tsiobanelis. VOS Suec. Documental.

La Silvana és una rapera que ha conquerit Escandinàvia amb les seves cançons intransigents contra totes les formes d'opressió. Icona i activista de la comunitat *queer*, es defineix com a lesbiana, feminista i antiracista, i s'ha convertit en la veu d'una nova generació de joves inconformistes.

El film retrata durant un parell d'anys, a tall de diari personal, una jove de pare siriana i mare lituana, que a mitjan anys 90, van aterrar a Suècia, i la seva trajectòria des de l'anonimat de l'art *underground* a convertir-se en una icona contemporània,

a través de les lletres inconformistes, polítiques i de lluita contra tota forma d'opressió contra allò diferent o que simplement no encaixa en el model de societat convencional.

Les tres cineastes es van conèixer estudiant cinema a la Universitat de Suècia i han format un trio que els permet treballar amb un estil propi i innovador, recollint de forma natural i honesta tot el que passa per la seva càmera.

Anteriorment, han dirigit curtsmetratges i vídeos musicals. *Silvana* és el seu primer llargmetratge.

Amb la participació de l'associació Trenquem Armaris de Granollers.

AC GRANOLLERS
30 de juny de 2022
19h · Cinema Edison

CINEMES

BLACK PHONE

EUA 2021. Dir. Scott Derrickson. Amb Ethan Hawke i Mason Thames Terror. En una ciutat de Colorado, als anys 70, un emmascarat segresta Finney Shaw, un noi tímid i intel·ligent de 13 anys, i el tanca en un soterrani insonoritzat on de res serveixen els seus crits. Quan un telèfon trencat i sense connexió comença a sonar, Finney descobreix que a través d'ell pot sentir les veus de les anteriors víctimes, les quals estan decidides a impedir que Finney acabi igual que elles.

EL INSOPORTABLE PESO DE UN TALENTO DESCOMUNAL

EUA 2022. Dir. Tom Gormican. Amb Nicolas Cage i Pedro Pascal. Comèdia negra. Nicolas Cage s'interpreta a si mateix en aquesta boja comèdia d'acció. La versió fictícia de Cage és un actor sense diners que es veu obligat a acceptar una oferta d'un milió de dòlars per assistir a l'aniversari d'un superfan excèntric multimilionari. Però la situació fa un gir inesperat quan Cage és reclutat per una agent de la CIA i

obligat a estar a l'altura de la seva pròpia llegenda per salvar-se a si mateix i als seus éssers estimats. Amb una carrera construïda per a aquest precís moment, l'actor guanyador de premis ha d'assumir el paper de la seva vida: Nick Cage.

ELVIS

Austràlia 2022. Dir. Baz Luhrmann. Amb Austin Butler i Tom Hanks. Drama musical. La pel·lícula explora la vida i la música d'Elvis Presley a través del prisma de la seva complicada relació amb el coronel Tom Parker, el seu enigmàtic mànager. La història aprofundeix en la complexa dinàmica que existia entre Presley i Parker, que abasta més de 20 anys, des de l'ascens de Presley a la fama fins a la seva fama sense precedents, en el context de la revolució cultural i la pèrdua de la innocència als Estats Units. I en el centre d'aquest periple hi ha Priscilla Presley, una de les persones més importants i influents en la vida d'Elvis.

JURASSIC WORLD: DOMINION

Estats Units 2022. Dir. Colin Trevorrow. Amb

Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Laura Dern, Jeff Goldblum i Sam Neill. Fantàstic. Quatre anys després de la destrucció d'Illa Nublar, els dinosaures ara viuen i cacen al costat dels humans a tot el món. Aquest fràgil equilibri remodelarà el futur i determinarà, d'una vegada per sempre, si els éssers humans continuaran sent els depredadors màxims en un planeta que ara comparteixen amb les criatures més temibles de la història.

LA VOLUNTARIA

Espanya 2022. Dir. Nely Reguera. Amb Carmen Machi i Itsaso Arana. Drama. Cansada de la seva vida de jubilada, i de comparar-se amb les seves amigues que són àvies, Marisa decideix viatjar a un camp de refugiats grec on, al seu parer, necessiten a gent exactament com ella. En arribar a allà, descobreix una realitat que no hauria pogut imaginar i que la porta a explorar els límits entre l'amor i la necessitat de sentir-se útil.

LIGHTYEAR

EUA 2022. Dir. Angus MacLane. Animació. La història de l'origen de Buzz Lightyear, l'heroi que va inspirar la joguina, i que ens dona a conèixer el

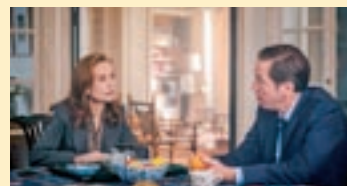
llegendari Guardià Espacial que acabaria comptant amb generacions de fans.

LLENOS DE GRACIA

Espanya 2022. Dir. Roberto Bueso. Amb Carmen Machi i Paula Usero. Comèdia. La germana Marina és enviada a principis dels anys noranta al Parral, un orfenat amenaçat de tancament. A la seva arribada al col·legi, els nens estan fora de control, però Marina capta la seva atenció amb el seu carisma i desimboltura. Els nois comencen a mirar amb curiositat a aquesta nova monja immune a les seves gamberrades. Sobretot Valdo, amb el qual Marina connecta d'una manera especial. Quan Marina descobreix les escapades nocturnes dels xavals, cosa prohibida, se li acut la idea que canviarà per sempre El Parral: formar un equip de futbol.

PROMESAS EN PARÍS

França 2021. Dir. Thomas

Kruithof. Amb Isabelle Huppert i Reda Kateb. Drama. Després de tota una trajectòria com a alcaldessa d'una ciutat prop de París, Clémence afronta el seu major repte fins al moment: presentar-se com a ministra. Valenta i decidida, sempre s'ha bolcat amb els més desfavorits per salvar la ciutat de la pobresa i la desocupació juntament amb l'ajuda de la seva fidel mà dreta Yazid, però ara, aquest nou càrrec despertarà en ella una ambició desconeguda. Serà capaç de mantenir el seu compromís amb els ciutadans i la seva integritat política o acabarà sucumbint al poder?

TOP GUN: MAVERICK

EUA 2022. Dir. Joseph Kosinski. Amb Tom Cruise, Miles Teller, Jennifer Connelly i Jon Hamm. Acció. Després de més de 30 anys de servei com un dels millors aviadors de l'Armada, Pete Maverick Mitchel es troba on sempre va voler ser, superant els límits com un valent pilot de proves i esquivant l'ascens de rang, que no el deixaria volar i el deixaria a terra. Quan està entrenant un grup de graduats de Top Gun per a una missió especialitzada, Maverick troba allà el tinent Bradley Bradshaw, el fill del seu difunt amic Goose. Seqüela de Top Gun.

CARTELLERA

MANLLEU	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal de Gràcia	El ventre del mar	-	19.00 (Cicle Gaudí)	-
RIPOLL	Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	Jurassic World: Dominion	19.30	19.30	21.00
	Lightyear (cat.)	-	17.00	19.00
VIC	Divendres, dissabte i diumenge	De dilluns a dijous		
Sucre	Elvis	11.25 (ds. i dg.), 15.35, 18.30, 19.30 i 22.30	17.05, 18.20 i 21.15	
	Elvis (VOSE)	-	21.30	
	Black phone	11.55 (dg.), 15.40, 18.00, 20.30 i 22.45	20.00 i 22.00	
	Llenos de gracia	12.00 (dg.), 15.50, 18.05, 20.55 i 22.50	19.55 i 22.00	
	Lightyear	11.30 (dg.), 15.30 i 17.30	17.15, 18.30 i 19.15	
	Lightyear (3D)	18.15 i 20.15	20.00	
	Lightyear (cat.)	11.55 (dg.), 16.05 i 18.30	17.00	
	Nosaltres no ens matem amb (...)	23.00	-	
	Jurassic World: Dominion (cat.)	15.35 i 18.15	17.10 i 19.00	
	Jurassic World: Dominion (3D)	11.30 (ds. i dg.), 15.25 i 22.20	17.20	
	Jurassic World: Dominion	11.40 (dg.), 15.45, 17.45, 20.00, 21.35 i 22.30	17.45, 20.30 i 21.30	
	Top Gun: Maverick	20.10 i 22.35	22.00	
	Alcarràs (cat.)	20.35	21.40	

CARDEDEU **Divendres** **Dissabte** **Diumenge** **Dijous**

Esbarjo	Gagarine	20.00	20.00	19.00	-

LA GARRIGA **Divendres** **Dissabte** **Diumenge** **Dilluns**

Alhambra	Lightyear	16.30	16.30	16.30	16.30
	Mr. Wain	18.30	18.30	18.30 (VOSE)	18.30
	Maigret	20.30	20.30	20.30 (VOSE)	-
	Alcarràs	22.00	22.00	-	-
	Ennio, el maestro	-	-	-	20.30 (VOSE)

GRANOLLERS **Divendres** **Dissabte** **Diumenge** **Dilluns** **Dijous**

Edison	La voluntaria	19.00	18.00 i 20.30	19.00	19.00
	Silvana	-	-	-	19.00 (VOS)

GRANOLLERS **De divendres a dijous (dv. i ds. sessió golfa a partir de les 23.00)**

Ocine	Jujutsu Kaisen 0. La (...) (VOSE)	15.45
	Lightyear	17.45 / 16.00, 18.10 i 20.20 / 18.45
	Jurassic World; Dominion	20.00 i 22.45 / 19.00 i 22.00 / 19.30 / 18.15 i 21.00
	Jurassic World: Dominion (Atmos)	17.00
	Elvis (Atmos)	20.15 (dj. VOSE) i 23.15
	Black phone (Atmos)	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
	Elvis	16.00
	Los tipos malos	15.45
	La brigada de la cocina	17.45
	Black phone	19.45 i 22.00 / 23.30
	Top Gun: Maverick	17.00 i 22.15 / 20.15
	Alcarràs	16.00
	Llenos de gracia	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30
	Jurassic World: Dominion (ICE)	16.00
	Elvis (ICE)	19.00 i 22.00
	Promesas en Paris	22.30 / 18.00
	El insoportable peso de un (...)	15.45 i 22.45
	Sonic 2. La película	16.30
	Doctor Strange: en el (...)	21.00

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Signes que anticipaven que aquells llops i daines es farien monitors / 2. Fa anys que el pagès la té arraconada. Responc per la inversió / 3. Emboliquen l'hom. Full informatiu sobre l'efecte nerviós de l'LSD. Fa remor / 4. Trobador de la cort grega. Carn picada de xinxes i petxines / 5. Mesura agrària ideal per guardar-hi els quartos. Viva expressió de la mar / 6. Parer del fantasma. Reinscrit d'una altra manera en nom de certs mediterranis / 7. Engegament de càntic. Encara que cantin fatal, es refereix al taní / 8. Està fet per a l'ús. Quan es posa al davant ho omple tot de sang / 9. Organització pels Drets de la Majoria. Alçada ben dreta. Síntomes d'anèmia / 10. 730 dies. Ho solen ser tots els insectes que ens toquen els nassos / 11. Pel·li amb lletretes. Deu ser cosí d'en Superman, no li afecta la calor. Dobla a tota velocitat / 12. Atrapi el que li llencen per l'esquena. En cas de neuritis li toca el rebre / 13. Temple antic fet amb un estil tot aeri. Mim que no es fa pagar.

VERTICALS: 1. Veus aquest pal, aquí?: doncs és un arbre sapotaci. Resposta cantada / 2. Lligueu caps de vers amb en Romeu. Avarícia a l'hora de prendre el sol / 3. Com que ha caducat fa angúnia. Mania de posar sempre la data?: no, ús excessiu de sinònims. Metall febrós / 4. Estil de pintura que exagera amb la textura. Mala nota, per l'aplec militar / 5. Organització pels Drets dels Restants. El rei Neptú el va deixar una temporada a can Barça. Plega veles / 6. Venir al món com en Raimon. A Llevant, on els reis van per tríos / 7. L'eterna còpula. Fa de mal repetir, la planta d'on surt la piretrina. Va damunt del cavall / 8. Fila esvelta i prima del maó. Està com un mul, aquest indi / 9. Engreixi el motor. És el millor que es pot fer amb un broncodilatador / 10. Arrodonir i buidar pel mig i sobretot per sota. Endavant amb el còmic japonès / 11. Tants com en Pere al Poblenou. Untat abans de filar, en si mateix. Quan parlem d'aquest ho fem amb confiança / 12. D'aquesta planta els andalusos en fan suc. Escrit a l'acta: no està prou constatat.

SUDOKUS

AMIC

Dificultat: mitjana

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

	2		5			6	8	
5	6		4	7				
4		8		6	2		5	9
				6	4			1
				4		2		
3				2	5	8		
	4			3		5		
7			2					6
2								8

Dificultat: molt difícil

	7		8		9			
								7
	8			5				
		1		7		5		
					6		4	
		8						3 9
	2		4					
			5			7	6	
		6	1	3		9	8	

SOLUCIONS

2	9	5	6	1	7	3	4	8
7	8	3	2	5	4	9	1	6
6	4	1	8	3	9	5	7	2
3	1	4	9	2	5	8	6	7
8	7	6	3	4	1	2	9	5
9	5	2	7	8	6	4	3	1
4	3	8	1	6	2	7	5	9
5	6	9	4	7	8	1	2	3
1	2	7	5	9	3	6	8	4

Dificultat: mitjana

4	5	6	1	3	7	9	8	2
8	1	3	5	9	2	7	6	4
9	2	7	4	6	8	3	5	1
7	4	8	2	1	5	6	3	9
5	9	2	3	8	6	1	4	7
3	6	1	9	7	4	5	2	8
1	8	4	7	5	3	2	9	6
2	3	9	6	4	1	8	7	5
6	7	5	8	2	9	4	1	3

Dificultat: molt difícil

1	P	R	E	M	O	N	I	T	O	R	I	S	
2	A	I	X	A	D	A	O	L	A	V	A		
3	L	E	M	E	D	E	X	I	X	I	N	E	S
4	A	E	D	E	X	I	X	I	N	E	S		
5	O	U	A	R	T	E	R	A	O	N	A		
6	U	I	R	E	N	I	C						
7	I	N	I	C	I	T	A	N	I	C			
8	U	S	A	D	O	R	H	E	M	O			
9	O	D	M	E	T	A							
10	B	I	E	N	N	I	A	L	A	T	S		
11	V	S	R	M	A	N							
12	I	M	O	T	N	E	U	R	I	T	A		
13	A	E	R	O	S	T	I	L	L	M	U	T	